

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

725.092.1
Dunabozsák

Szerző: Siklóssy László
Cím: Hogyan született meg a pesti korszó?

Idő

18/19

Személy

Forrás: 8 órai újság

Helyszám

Bp
(Hely)

1925. 11. 5.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Székesfőváros Ugyanez a tudósítás elmondja a rakparti építési módját: „Szép volt látni, amint először cölöpökkel elzárták a vizet s azután emelték a külső falakat s mindjárt utána kezdtek feltölteni a fal mögötti tért. A számos kézerő mellett a gőzerő is hatalmasan segített. Különösen ügyesen volt alkalmazva a cölöpverő gép és azon darú, mely a nehéz köveket könnyű szerrel vitte a kellő pontokra.”

Hogyan született meg a pesti korszó?

Táncsics álma a világraszóló Dunasétány volt – Ehelyett a magisztrátus rakodópartot építtetett „szépészeti és egészségi szempontból”

(Saját tudósítástól.) A dunaparti korszó még fürdik az őszi napfényben. Mintha csak monopoliuma volna a vén emberek nyarára. Pedig ennek az őszi pesti inszolációnak az ifjak is örülnek. Örül mindenki, akinek ideje van sütkérezni a Dunapart déli napján.

Valamikor csakugyan a naplopók tanyája volt a Dunapart. Hozzátehetjük: a csirkefogóké és tizenhárompróbás bűnözőké. A Dunapart u. i. nem korszónak épült. Sőt egyáltalán semminek sem épült. Pest városa első telepesei tisztas távolban kezdtek építkezni a fojótól, amelynek nagy volt a respektusa. A víz partját szándékosan kerülték. Nem bánták, ha idehordták a szemetet, amelyhez hozzászegődött a város emberi söpredéke is.

Ott lebzsel a vízpartján ez a tömlőctöltelék akkor is még, amikor Széchenyi idejében gyönyörűen kiépült a Dunasor. Sok baja volt a rendőrségnek, amikor annyira-amennyire meg tudta tőlük szabadítani a városnak ezt a parádésnak induló részét. Csakhogy ez a Dunasor nem a mostani volt, hanem a mai Mária Valéria uccának belső frontja. Innen a Dunáig hatalmas folyamart terült el, pompás tárgyául azoknak, akik előrelátták a város leendő fejlődését.

Most utólag könnyen mondhatunk ítéletet: ha Széchenyi Dunapartja sétánnyá alakítottát, Budapestnek olyan világraszóló korszója volna, hogy más idegenforgalmi eszközzel nem is kellene gondoskodni. Nyolcvan-kilencven év előtt azonban nem volt még korszóprobléma, ellenben már kezdett kibontakozni a szilárd rakodópart problémája. Közben mindent megakasztott a szabadságharc s az azt követő abszolutizmus, de az 1860-as években mind égetőbbé vált a kérdés megoldása.

1864 szeptemberében egyszerre csak egy újságkommuniké hozta izgalomba a város lakosságát. Ime: „Az aldunasor beépítése ügyében Pest város tanácsa ülést tartott s az aldunasor beépítését mind kereskedelmi s pénzügyi, mind szépészeti s egészségi szempontból szükségesnek nyilvánította.”

E kommuniké ügyetlen volt, mert egészségi szempontból ugyancsak nem volt szükség az építkezésre. Helytállóbb lett volna megmondani, hogy a dunaparti telkek eladása azért szükséges, hogy ebből a pénzből megépíthető legyen a rakodópart.

A terv egyáltalán nem nyerte meg a lakosság szimpátiáját. Leginkább Táncsics Mihály agitált ellene szóval és írásban. Táncsics egy

nagyszabású sétány mellett tört lándzsát. „Ha az aldunasoron — írja — egy új házsor emelkednék is, evvel a város szépsége semmit sem nyerne. Hogy a városnak a Dunára fekvő része valóban szebbé legyen, mint amilyen most, ott változatosságot kell teremteni: mire leginkább egy szép sétány alkalmas; ez a városnak e részét százszorosán szebbé tenné. Ha kiváltképp csak házak tennék a város szépségét, a Városligetben a fákat mind ki kellene vágni s azok helyett házakat építeni...”

Mások ismét spekulatív szempontból fogták fel az új építkezési lehetőséget. Számos terv készült. Ezek egyikét Mayrgraber és Gersten építészek készítették Andrásy Manó gróf részére, aki a városi tanácshoz be is folyamodott, előadván, hogy a Lloyd-épülettől a Vigadóig; innen ismét a görög templomig hajlandó házart építeni, üveggel festett udvarokkal, arkádokkal, az alsópartra vezető alagutakkal.

E tervből nem lett semmi, ellenben megépült a rakpart s az új házsor a mai állapot szerint. 1867-ben már tisztában volt mindenki, hogy ezzel a nagyszabású Dunasétánynak — befellegzett. „E műpartok — olvassuk — nagy új tért idéztek elő a város legérdekesebb pontján, melyet ha sétányul hagytak volna, egy világvárosához is méltó bulvárdá lehetett volna átalakítani, így pedig házhelyekül igen drágán vásárolták meg.”

Ugyanez a tudósítás elmondja a rakparti építési módját: „Szép volt látni, amint először cölöpökkel elzárták a vizet s azután emelték a külső falakat s mindjárt utána kezdtek feltölteni a fal mögötti tért. A számos kézerő mellett a gőzerő is hatalmasan segített. Különösen ügyesen volt alkalmazva a cölöpverő gép és azon darú, mely a nehéz köveket könnyű szerrel vitte a kellő pontokra.”

Igy épült meg a szilárd rakodópart. Táncsics álma, a világra szóló Dunasétány nem vált valóra. A házhelyek hamarosan eladattak s a dunaparti külsőházsor egy-kettőre kiépült. Ily módon befelé új ucca keletkezett, amely 1870-ben a Mária Valéria ucca nevet nyerte. Ez még jórésben magában rejti Széchenyi korának Dunasorát.

Maga a Dunasor ilymódon alaposan összeszűkülött. Mégis, amennyire lehetett, kicsinosították. Akácfasor került rá és síma aszfalt. Külföldiek így is megbámulják: hiszen még így is szebb és mutatósabb, mint például híres drezdai Brühlische Terrassen s az ottani világhíres sétány.

Ez a pesti korszó régebbi története. Mert van újabb is. Egy további merénylet volt e hely szépsége elen a vilamosvasútnak odavezetése. A vaspálya nemcsak, hogy helyet foglal el, de az üldögélők kilátását is teljesen megrontja. A sétány székeinek is megvan a maguk külön története. Ki ne emlékezne néhány Buchwald-papa idejére, aki maga csinált esti zárlatot a helyszínén női jegyszedő törzskarával? Az idén kezdődött a székbőrletek kommunizált városi korszaka.

... És megvan a pesti korszónak a maga tarka szerelmi krónikája is. De ennek elmondására már nem vállalkozom...

Siklóssy László.